
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Comisiwn y Cynulliad

National Assembly for Wales
Assembly Commission

Simon Thomas AC
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
CF99 1NA

9 Mawrth 2018

Annwyl Simon

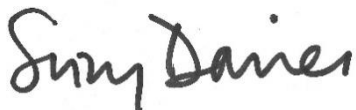
Adroddiad y Pwyllgor Cyllid ar Graffu ar Gyllideb Ddrafft Comisiwn y Cynulliad 2018-19

Diolch am adroddiad eich Pwyllgor ar Graffu ar Gyllideb Ddrafft Comisiwn y Cynulliad 2018-2019, a gyhoeddwyd ar 20 Hydref 2017. Roedd ymateb cychwynnol y Comisiwn i argymhellion y Pwyllgor Cyllid wedi'i nodi yn ein llythyr ar 11 Tachwedd 2017. Rhoddwyd gwybodaeth ychwanegol ar argymhellion 1, 5 a 7 i chi yn ein llythyr ar 21 Rhagfyr 2017.

Mae'r Atodiad yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor ar ein cynnydd hyd yma ar yr argymhellion a wnaed yn eich adroddiad sy'n weddill. Mae hyn yn cynnwys diweddariad ar yr Adolygiad Capasiti a gynhaliwyd yn 2017.

Os hoffech gael rhagor o wybodaeth ar unrhyw fater sydd wedi'i gynnwys yn yr atodiad, mae croeso ichi gysylltu â mi.

Yn gywir

Suzy Davies

copi at Gomisiynwyr y Cynulliad, Manon Antoniazzi, Nia Morgan

**Atodiad: Adroddiad y Pwyllgor Cyllid ar Graffu ar Gyllideb Ddrafft
Comisiwn y Cynulliad 2018–19**

Argymhelliad 3. Os bydd y Comisiwn yn dewis defnyddio cyllideb atodol i ddechrau'r gwaith cynllunio ar gyfer adeilad newydd posibl, mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai'r Comisiwn, cyn cyflwyno cynnig cyllideb atodol, gyflwyno'r Memorandwm Esboniadol sy'n ofynnol yn ôl Rheol Sefydlog 20.32 i'r Pwyllgor i'w ystyried cyn iddo gael ei gyflwyno. Byddai'r Pwyllgor yn disgwyl gweld gwybodaeth fanwl am y rhesymau pam y mae angen adeilad newydd o ran anghenion y Comisiwn a Llywodraeth Cymru, gan gynnwys rhwymedigaethau statudol, a sut y byddai'n darparu ar gyfer cynnydd posibl yn nifer yr Aelodau Cynulliad.

Mae'r Comisiwn yn derbyn Argymhelliad 3 ac os bydd yn penderfynu symud ymlaen gyda chais cynllunio ar gyfer adeilad newydd, yna bydd y Memorandwm Esboniadol gofynnol yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor i'w ystyried, cyn i'r cynnig cyllideb gael ei osod.

Argymhelliad 8. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod canlyniad yr Adolygiad Capasiti sy'n cael ei gynnal ar hyn o bryd yn cael ei roi ar ffurf papur i'r Pwyllgor. Ar y cam hwn, hoffai'r Pwyllgor weld manylion am y cynnydd yn nifer y staff dros y 10 mlynedd diwethaf, gan gynnwys manylion am y gwasanaethau lle y mae nifer y staff wedi cynyddu a'r rhesymau am y cynnydd hwn.

Bydd copi o'r Adroddiad Adolygiad Capasiti yn cael ei ddarparu i'r Pwyllgor.

Dangosir manylion am y cynnydd yn nifer y staff dros y 10 mlynedd diwethaf, gan gynnwys manylion ynghylch pa wasanaethau sydd â nifer uwch o staff yn Atodiad A yr adroddiad Adolygiad Capasiti.

Mae'r rhesymeg y tu ôl i'r codiadau hyn wedi'u nodi yn yr adran "Datblygu strwythur Comisiwn y Cynulliad" a gynhwysir yn yr adroddiad.

Fel rhan o gam 1 yr adolygiad, gwnaethom hefyd:

- feincnodi ein lefelau staffio yn erbyn y rhai o Senedd yr Alban a Chynulliad Gogledd Iwerddon;
- esbonio datblygiad ac ehangiad y lefelau staffio o fewn y cyddestun cyfansoddiadol;
- nodi digwyddiadau arwyddocaol megis darparu TGCh yn fewnol, sy'n parhau i ddarparu arbedion ac effeithlonrwydd ariannol rheolaidd i'r Comisiwn, er gwaethaf y cynnydd mewn niferoedd staff;
- amlinellu'r effaith ar lefelau staffio o gael nifer cymharol isel o aelodau etholedig er gwaethaf pwerau cynyddol;
- darparu manylion fesul gwasanaeth o sut mae staff yn cael eu defnyddio ar hyn o bryd; ac
- esbonio'r broses y tu ôl i'r broses cynllunio capasiti sy'n amlinellu sut y dyrennir adnoddau i gyflawni blaenoriaethau'r Comisiwn.

Bydd Cam 2 yr adolygiad yn datblygu cynlluniau i fynd i'r afael â gweithredoedd a chanfyddiadau eraill Adroddiad Cam 1 a, lle bo hynny'n briodol, bydd hyn yn cynnwys dadansoddiad cymhariaeth bellach gyda sefydliadau tebyg.

Argymhelliad 9. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylid ystyried yr adolygiad capasiti ochr yn ochr ag ymarfer meincnodi sy'n cynnwys seneddau eraill, gan gynnwys seneddau sydd â swyddogaeth ddwyieithog.

Fel y crybwyllwyd uchod, mae'r Adroddiad Adolygiad Capasiti yn cynnwys canlyniadau ein trafodaethau meincnodi cychwynnol a bydd Cam 2 yr adolygiad yn dadansoddi ymhellach ganlyniadau'r gwaith hwn i ddatblygu golwg fanwl ar y sefyllfa.

Argymhelliad 10. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai nifer y swyddi cyfwerth ag amser llawn yn y Cynulliad barhau fel y mae yn ystod blwyddyn ariannol 2018–19, er mwyn atal cynnydd ychwanegol mewn adnoddau staffio a rhoi cyfle i'r Prif Weithredwr a Chlerc newydd ystyried canlyniad yr adolygiad capasiti a sut y gellir defnyddio'r staff presennol yn effeithiol i fodloni blaenoriaethau'r Cynulliad a'r Comisiwn.

Mae'r Comisiwn wedi adolygu nifer sefydledig y staff fel rhan o'r Adolygiad Capasiti. Mae hyn wedi llywio'r trafodaethau ynghylch y lefel briodol o staff sydd ei hangen i ddiwallu'r heriau y mae'r Cynulliad yn eu hwynebu nawr ac yn y dyfodol. Felly, bydd y Comisiwn yn ymrwymo i gynnal lefelau gwasanaeth effeithiol i gefnogi Aelodau ac ymgysylltu â'r cyhoedd o fewn y nifer gyfredol o swyddi sefydledig, sef 491, hyd ddiwedd y Pumed Cynulliad ac yn amodol ar unrhyw flaenoriaethau newydd, arwyddocaol sy'n dod i'r amlwg.

Rydym hefyd yn casglu mwy o ddata meintiol i amlygu swm y gwaith y mae gwahanol dimau yn eu hwynebu, yn ogystal ag ymgymryd ag ymarferion cynllunio senario i ragweld y gofynion posibl yn y dyfodol yn sgil newid cyfansoddiadol pellach, sy'n cynnwys Brexit. Gallai'r gwaith hwn effeithio ar yr uchafswm o 491 y tu hwnt i 2018–19.

At ddiben eglurder, nodwn fod y nifer Cyfwerth ag Amser Llawn, a gyflwynir yn yr Adroddiad Blynyddol a'r Cyfrifon i gydymffurfio â gofynion cyfrifyddu, yn gyfrifiad gwahanol. Mae'n seiliedig ar nifer gwirioneddol y staff a gyflogir, gan gynnwys staff rhan-amser, rhai sy'n gweithio llai na'r oriau arferol, staff sy'n cyflenwi dros gyfnodau mamolaeth a secondiadau, a staff sy'n rhannu swyddi. Felly, gall y ffigur cyfwerth ag amser llawn newid yn rheolaidd trwy'r flwyddyn. Ddiwedd mis Rhagfyr 2017, y nifer cyfwerth ag amser llawn oedd 450.

Comisiwn y Cynulliad

Mawrth 2018

Adolygiad Capasiti

Cynnwys

Rhagair i'r adolygiad capasiti	2
Crynodeb Gweithredol.....	3
Cyflwyniad.....	7
Pam ein bod wedi cynnal yr adolygiad hwn	7
Sut y gwnaethom gynnal yr adolygiad hwn.....	7
Strwythur yr adroddiad.....	8
Staffio Comisiwn y Cynulliad	9
Y cyd-destun cyfansoddiadol	9
Datblygu strwythur Comisiwn y Cynulliad	10
Strwythur presennol Comisiwn y Cynulliad	12
Dulliau o ddarparu adnoddau.....	14
Diwylliant y sefydliad.....	15
Sgiliau a galluoedd	16
Meincnodi	18
Meincnodi maint y sefydliad.....	18
Meincnodi gwasanaethau dwyieithog	23
Cyfleoedd i weithio'n wahanol	25
Cytuno ar flaenoriaethau	25
Cynllunio a darparu yn well.....	27
Capasiti a gallu hyblyg	28
Datblygu dealltwriaeth gyffredin	31
Camau Nesaf.....	32

Rhagair i'r adolygiad capasiti

Fel sefydliad a ariennir gan y cyhoedd, rhaid i Gomisiwn y Cynulliad ddangos yn gyson ei fod yn defnyddio ei adnoddau yn effeithlon ac yn effeithiol. Yn y cyd-destun hwn, ym mis Medi 2017, gwnaethom gychwyn adolygiad o strwythur a phrosesau Comisiwn y Cynulliad er mwyn deall sut y mae adnoddau'n cael eu dyrannu ar hyn o bryd o fewn y sefydliad ac i bwysu a mesur ai dyma'r ffordd fwyaf effeithiol ac effeithlon o ddefnyddio'r adnoddau hyn.

Bydd angen i Aelodau'r Cynulliad, eu Staff Cymorth a staff Comisiwn y Cynulliad gydweithio i gytuno ar y blaenoriaethau a sut i ddyrannu adnoddau er mwyn bodloni'r heriau sydd o'n blaenau a sicrhau'r hyblygrwydd i ymateb i newidiadau yn y galw.

Rydym yn falch o gyflwyno'r Adroddiad hwn, sy'n cofnodi canfyddiadau cam cyntaf yr adolygiad. Mae'r Adroddiad hwn hefyd yn sail dystiolaeth ar gyfer y cyfnod nesaf o waith, a fydd yn ceisio datblygu atebion i sicrhau y defnyddir ein hadnoddau yn y ffordd fwyaf effeithiol ac effeithlon, a hynny er mwyn cyflawni amcanion y Comisiwn ar gyfer y Pumed Cynulliad a thu hwnt.

Comisiwn y Cynulliad

Crynodeb Gweithredol

Ym mis Medi 2017, gofynnodd y Comisiwn i Brif Weithredwr a Chlerc Cynulliad Cenedlaethol Cymru arwain adolygiad o strwythur a phrosesau'r Cynulliad er mwyn deall sut y caiff adnoddau eu dyrannu ar hyn o bryd yn y sefydliad ac i werthuso a yw'n defnyddio adnoddau yn y ffordd fwyaf effeithiol ac effeithlon.

Mae cam cychwynnol yr adolygiad, sy'n cael ei drafod yn yr adroddiad hwn, yn sylfaen dystiolaeth ar gyfer cam nesaf y gwaith, a fydd yn edrych ar ddatblygu atebion i sicrhau y defnyddir adnoddau yn y ffordd fwyaf effeithiol ac effeithlon i gyflawni amcanion y Comisiwn ar gyfer y Pumed Cynulliad ac ar ôl hynny. Mae'r adolygiad wedi ymgysylltu'n helaeth â staff Comisiwn y Cynulliad a chydag Aelodau'r Cynulliad a'u staff cymorth. Wrth i'r adolygiad symud i'r cyfnod gweithredu, bydd angen i ni ymgysylltu'n ymhellach ag Aelodau a'u staff i sicrhau bod gwasanaethau yn parhau i ddiwallu eu hanghenion.

Mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru wedi cynnal cyfres o drawsnewidiadau radical o'i bwerau a'i strwythur yn y 18 mlynedd ers ei sefydlu. Mae penderfyniad y DU i adael yr UE yn debygol o ddod â newidiadau pellach i rôl a llwyth gwaith y Cynulliad.

Mae'r heriau newydd hyn wedi golygu bod angen cyfnod o dwf yn nifer y staff er mwyn gwireddu'r nodau, y blaenoriaethau a'r anghenion a nodwyd gan y Comisiwn ac Aelodau'r Cynulliad. Maint presennol Comisiwn y Cynulliad yw 491 o swyddi sefydledig gyda 454 o staff cyfwerth ag amser llawn (FTE)¹.

Fel rhan o'r adolygiad, rydym wedi meincnodi nifer ein staff yn erbyn y rhai sydd yn Senedd yr Alban a Chynulliad Gogledd Iwerddon. Rydym hefyd wedi cynnal gwaith meincnodi penodol ar nifer y staff sydd yn ymwneud â darparu

¹ Mae ffigur y Sefydliad yn cynrychioli nifer y swyddi parhaol y nodwyd eu bod yn angenrheidiol i gyflawni Strategaeth y Comisiwn; mae'n strwythur sefydliadol sefydledig ac yn eithaf sefydlog dros amser. Mae newidiadau i ffigur y Sefydliad yn deillio o'r newidiadau y cytunwyd arnynt i flaenoriaethau'r sefydliad. Y rhif Cyfwerth ag Amser Llawn (FTE), a gyflwynir yn yr Adroddiad Blynyddol a'r Cyfrifon i gydymffurfio â gofynion cyfrifyddu yw nifer gwirioneddol y staff a gyflogir, gan gynnwys staff rhan-amser, rhai sy'n gweithio llai na'r oriau arferol, staff sy'n cyflenwi dros gyfnodau mamolaeth a secondiadau, a staff sy'n rhannu swyddi.

Adolygiad Capasiti

gwasanaethau dwyieithog gyda seneddau sy'n gweithio'n ddwyieithog i raddau amrywiol.

Mae gan Senedd yr Alban sefydliad o 504 o swyddi, ac mae gan Gynulliad Gogledd Iwerddon sefydliad o 344.9; felly, mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn gorwedd rhwng y ddau sefydliad hyn o ran maint.

Roedd yr ymarfer meincnodi yn amlygu'r anhawster o wneud cymhariaeth fel hyn gan fod cynifer o newidynnau yn effeithio ar adnoddau gwasanaethau seneddol ac mae'r berthynas â nifer yr Aelodau etholedig yn gymhleth. Bydd gwaith pellach gyda'n cydweithwyr mewn seneddau eraill yn ein helpu i feincnodi modelau darparu gwasanaeth yn well i sicrhau ein bod yn parhau i ddilyn, ac yn helpu i ddatblygu, arfer gorau mewn gwasanaethau seneddol.

Mae darparu adnoddau i Gynulliad Cenedlaethol Cymru yn golygu ystod o heriau, o optimeiddio effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd gweithdrefnau seneddol, gorfod bodloni nifer o ofynion statudol, cynnwys ystod eang o batrymau gwaith o weithio yn ystod y tymor i systemau sifft, bod yn barod ar gyfer gofynion gwleidyddol mewnol ac allanol a gofynion eraill ac ymateb yn gyflym i'r rhain. Mae'r Cynulliad wedi mabwysiadu dulliau gwahanol i fodloni'r heriau hyn, gan gynnwys dull integredig unigryw i gefnogi pwyllgorau, defnyddio contractau yn ôl y gofyn ar gyfer gwasanaethau sy'n cael eu harwain yn ôl y galw a mabwysiadu cymysgedd o ddulliau i gyflwyno prosiectau.

Roedd gallu deall a datblygu sgiliau a galluoedd ein staff yn well yn thema gref a oedd yn deillio o'r adolygiad. Bydd pwysigrwydd sicrhau bod gennym y sgiliau cywir yn ogystal â'r capasiti cywir yn parhau i fod yn ganolog i'n gallu i fodloni gofynion newidiol.

Mae diwylliant y Comisiwn yn canolbwyntio ar ddarparu gwasanaethau 'safon aur' wedi eu teilwra, o ansawdd uchel ac sy'n ymatebol iawn i ddiwallu anghenion y Comisiwn a'r Aelodau. Er mwyn sicrhau y gallwn barhau i ddarparu gwasanaethau effeithiol o ansawdd uchel, bydd yn rhaid i ni wneud yn siŵr bod y gwasanaethau hyn yn parhau i ganolbwyntio ar ddiwallu anghenion y defnyddwyr, gan ganolbwyntio ar y pethau sy'n ychwanegu'r gwerth mwyaf.

Cafodd cyfleoedd i wella'r ffordd rydym yn gweithio eu casglu yn ystod yr adolygiad ac maent yn perthyn i ddau gategori: y rhai sydd ag effaith ar

Adolygiad Capasiti

draws y sefydliad ac a drafodir isod; a'r rhai sy'n cael effaith benodol ar wasanaeth neu weithgaredd. Bydd y categori olaf yn cael ei asesu a'i ddatblygu ar lefel gwasanaeth. Y cyfleoedd newid ar draws y sefydliad yw:

- Cytuno ar flaenoriaethau;
- Cynllunio a darparu yn well;
- Mwy o ystwythder o ran capasiti a gallu;
- Datblygu dealltwriaeth gyffredin.

Er mwyn cyflawni canlyniadau'r adolygiad bydd Comisiwn y Cynulliad yn:

- sefydlu grŵp llywio i reoli'r gwaith o weithredu camau yr Adolygiad Capasiti;
- cefnogi'r Comisiwn wrth flaenoriaethu prosiectau a mentrau newydd;
- gwella cysylltiadau o flaenoriaethau i gynllunio gweithredol ac amcanion personol;
- cynnal gwaith dadansoddi manwl pellach o'n strwythurau a'n ffyrdd o weithio i werthuso a fydd y rhain yn parhau'n effeithiol yn sgil gofynion yn y dyfodol;
- parhau i adolygu a herio systemau sy'n bodoli eisoes gyda gwaith cychwynnol yn edrych ar y canlynol:
 - Trefniadau rheoli a llywodraethu mewnol;
 - Y ffyrdd rydym yn galluogi Aelodau i wneud penderfyniadau mwy gwybodus ynghylch trefnu eu gwaith pwyllgorau a manylion ac amllder y wybodaeth a ddarparwn iddynt gan amlinellu goblygiadau'r penderfyniadau hynny o ran adnoddau;
 - Adolygu'r trefniadau cymorth o ddechrau'r broses i'r diwedd ar gyfer pwyllgorau;
 - Ein dulliau cyfathrebu mewnol ac allanol a sut rydym yn darparu adnoddau ar gyfer hyn; a
- byddwn yn cymryd camau i wella'r ffordd rydym yn cyfathrebu â staff a rhanddeiliaid eraill. Cyfleu ac atgyfnerthu cyfrifoldebau timau a grymuso'r bobl gywir i wneud penderfyniadau o fewn cyd-destun cyfres glir o flaenoriaethau.

Adolygiad Capasiti

Bydd cwblhau'r camau hyn yn helpu i gyfrannu at well undod o ran pwrpas a chyfeiriad ar draws y sefydliad ac yn darparu sylfaen ar gyfer yr heriau sydd o'n blaenau.

Efallai y bydd newidiadau eithriadol ac eang i amgylchiadau, fel cynyddu nifer Aelodau'r Cynulliad, yn gofyn am asesiad pellach o gapasiti gofynnol y Comisiwn. Fodd bynnag, fel egwyddor gyffredinol, mae'r Comisiwn yn ymrwymedig i aros o fewn ffigur presennol y sefydliad, sef 491, ar gyfer gweddill y Pumed Cynulliad.

Byddwn yn argymhell i Gomisiynau y dyfodol fod ymarfer Adolygiad Capasiti tebyg yn cael ei gynnal ar ddechrau pob Cynulliad er mwyn eu galluogi i gynllunio'n effeithiol.

Cyflwyniad

Pam ein bod wedi cynnal yr adolygiad hwn

Mae gwariant Comisiwn y Cynulliad yn amodol ar waith craffu agos gan Aelodau (yn eu capasiti fel Aelodau unigol ac fel aelodau o Bwyllgorau'r Cynulliad) a'r cyhoedd yn gyffredinol, ac mae hynny wrth gwrs yn iawn. Rhaid i'r Comisiwn barhau i allu dangos ei fod yn rheoli arian cyhoeddus yn briodol. Rhaid iddo fod yn glir ac yn dryloyw wrth bennu cyllidebau a gwariant ar staff ac adnoddau a dangos bod ei wariant yn effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus.

Mae'r Comisiwn wedi profi cyfnod o dwf o ran nifer y staff wrth i ni wynebu heriau newydd a chynyddol gan gynnwys newid cyfansoddiadol, defnyddio rhaglenni TGCh yn fewnol, cynnydd mewn anghenion diogelwch a disgwyliadau uwch gan ein rhanddeiliaid. Rydym yn cydnabod na fydd hi bob amser yn bosibl ateb yr heriau newydd hyn drwy gynyddu maint ein sefydliad. Byddwn yn parhau i ystyried p'un a fyddai ffyrdd gwahanol o weithio a threfnu ein hunain yn cynyddu effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd ein gwasanaethau.

Ym mis Medi 2017, gofynnodd y Comisiwn i'r Prif Weithredwr a Chlerc arwain adolygiad capasiti o strwythur a phrosesau'r Cynulliad er mwyn deall sut y caiff adnoddau eu dyrannu ar hyn o bryd yn y sefydliad ac i werthuso a yw hyn yn defnyddio adnoddau yn y ffordd fwyaf effeithiol ac effeithlon i gyflawni amcanion y Comisiwn ar gyfer y Pumed Cynulliad ac ar ôl hynny.

Sut y gwnaethom gynnal yr adolygiad hwn

Mae'r adolygiad wedi'i lywio gan ystod o dystiolaeth ansoddol a meintiol, gan gynnwys:

- Arolygu holl staff Comisiwn y Cynulliad (359 o ymatebion gyda 190 o ymatebwyr yn rhoi sylwadau manwl sy'n cyfateb i 665 o syniadau a materion gwella unigol);
- Cwrdd â holl Benaethiaid Gwasanaeth Comisiwn y Cynulliad;
- Mynd i gyfarfodydd tîm gwasanaethau ar draws y Comisiwn;
- Mynd i gyfarfod Fforwm y Cadeiryddion;

Adolygiad Capasiti

- Cyfarfodydd unigol â Chadeiryddion Pwyllgorau;
- Cyfarfod â phenaethiaid staff grwpiau pleidiau;
- Dadansoddi penderfyniadau recriwtio, cynlluniau gwasanaeth a chapasiti, adroddiadau adnoddau AD, adroddiadau archwilio mewnol, yr Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon a data sefydliadol eraill;
- Data o Senedd yr Alban a Chynulliad Gogledd Iwerddon i helpu i feincnodi, lle bo hynny'n bosibl;
- Meincnodi ein gwasanaethau dwyieithog yn erbyn deddfwrfeydd dwyieithog eraill.

Yn ychwanegol at y tîm adolygu, cafwyd gweithgor i roi cymorth a her. Mae mewnbyn a chynghor gan Gynghorwyr Annibynnol Comisiwn y Cynulliad hefyd wedi bod yn amhrisiadwy o ran helpu i lunio'r adolygiad.

Mae'r adolygiad yn sylfaen dystiolaeth ar gyfer y cam nesaf o waith, a fydd yn ceisio datblygu a chytuno ar atebion i roi'r cynllun gweithredu ategol ar waith.

Strwythur yr adroddiad

Mae'r adroddiad hwn yn cofnodi canfyddiadau'r adolygiad sydd wedi'i strwythuro o amgylch yr amcanion a nodwyd yng nghylch gorchwyl yr adolygiad.

Staffio Comisiwn y Cynulliad: I ddadansoddi sut y mae adnoddau staff wedi'u dyrannu o fewn y sefydliad a gwerthuso ai hyn yw'r defnydd mwyaf effeithiol ac effeithlon o adnoddau i gyflawni amcanion y Comisiwn.

Meincnodi: Meincnodi ein gwasanaethau yn erbyn y rhai a ddarperir gan seneddau eraill a galluogi'r Comisiwn i ystyried sut y mae hyn yn cyd-fynd â blaenoriaethau esblygol y Comisiwn.

Cyfleoedd i weithio'n wahanol: Gweithio gyda staff i ganfod gweithgareddau nad ydynt yn flaenoriaeth mwyach neu y gellid eu darparu'n wahanol, gan ddwyn ynghyd meysydd eraill o waith parhaus ar effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd i ganfod a manteisio ar ffyrdd o wneud pethau'n well.

Staffio Comisiwn y Cynulliad

Y cyd-destun cyfansoddiadol

Mae rôl a phwerau'r Cynulliad wedi cynyddu'n sylweddol ers 1999. Mae'r pwysau ar y Cynulliad yn debygol iawn o barhau i gynyddu wrth fabwysiadu model datganoli cadw pwerau, datganoli pwerau i godi trethi a benthyca (gan gynnwys pwerau amrywio treth incwm), datganoli cyfrifoldebau eraill ymhellach a Brexit.

Mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru wedi cynnal cyfres o drawsnewidiadau radical o'i bwerau – ac, yn un achos, ei strwythur – yn y 18 mlynedd ers ei sefydlu. Arweiniodd Deddf Llywodraeth Cymru 2006 y ffordd at wahanu un corff corfforaethol i Lywodraeth Cymru, y Cynulliad Cenedlaethol a Chomisiwn y Cynulliad yn 2007, gyda symudiad sylfaenol arall ar ôl y Refferendwm yn 2011 i gael pwerau deddfwriaeth sylfaenol llawn. Yn sgil Ddeddfau Cymru 2014 a 2017, cawsom bwerau codi trethi a newidiadau pellach i'r setliad datganoli a chyfrifoldebau'r sefydliad.

Mae maint Llywodraeth Cymru wedi newid dros amser i adlewyrchu rôl a phwerau'r Cynulliad. Pan sefydlwyd y Cynulliad i ddechrau, roedd y Rheolau Sefydlog yn cyfyngu ar faint y Cabinet i naw. Cafodd y terfyn hwn ei gynyddu i 14 gan adran 51 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006. Fodd bynnag, mae'r Cynulliad wedi'i gyfyngu i 60 Aelod o hyd, sy'n gosod heriau sylweddol wrth geisio dwyn y weithrediaeth i gyfrif.

Mae maint y Cynulliad yn golygu bod y rhan fwyaf o Aelodau meinciau cefn pob plaid wleidyddol yn aelodau o ddau neu weithiau tri phwyllgor heriol. Er enghraifft, ar ôl cyfrif aelodau Llywodraeth Cymru a'r Dirprwy Lywydd, dim ond 15 o Aelodau Llafur Cymru y meinciau cefn sydd ar gael. Rhaid i'r 15 Aelod rhyngddynt lenwi lle ar Gomisiwn y Cynulliad, chwe chadeirydd pwyllgor a 31 o lefydd mewn pwyllgorau. Gan fod pedwar lle Llafur ar bob un o'r pwyllgorau polisi a deddfwriaethol, y canlyniad fwy neu lai yw y bydd pob un o aelodau meinciau cefn y blaid mewn pwyllgor ar fore Mercher a drwy'r dydd ar ddydd Iau pan gynhelir pedwar pwyllgor ar yr un pryd.

Gan edrych ymlaen, mae'r Cynulliad yn gweithredu yng nghyd-destun newid cyfansoddiadol heb ei debyg yn y DU, a hynny oherwydd canlyniadau'r refferendwm ar aelodaeth yr UE.

Adolygiad Capasiti

Mae penderfyniad y DU i adael yr UE yn debygol o ddod â newidiadau pellach i rôl a llwyth gwaith y Cynulliad. Mae gan y Cynulliad rôl hanfodol o ran sicrhau bod llais pobl Cymru yn cael ei glywed yn y trafodaethau ar Brexit. Bydd angen iddo chwarae ei ran yn goruchwyllo'r trafodaethau, a chraffu ar y ddeddfwriaeth fydd yn dilyn.

Nid yw union natur effaith Brexit ar rôl, pwerau a llwyth gwaith y Cynulliad yn glir eto, gan na allwn wybod yn sicr ar hyn o bryd beth fydd y trefniadau cyfansoddiadol yn y Deyrnas Unedig ar ôl Brexit, na pha bwerau fydd yn cael eu dychwelyd o'r UE a beth fydd goblygiadau hynny o ran cyfrifoldebau a chymhwysedd deddfwriaethol y Cynulliad. Fodd bynnag, mae Llywodraeth y DU wedi nodi ei bod yn disgwyl y bydd cyfrifoldebau Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Cynulliad Gogledd Iwerddon a Senedd yr Alban yn cynyddu.

Mae'n amlwg y bydd gan y Cynulliad rôl i'w chwarae yn craffu ar y sefydliad a'r gwaith o weithredu unrhyw fframweithiau cyfreithiol, cyfansoddiadol a pholisi, ym mha bynnag ffurf y byddant. Felly, gallwn ddisgwyl y bydd rôl y Cynulliad yn ystod proses Brexit, ac yn y DU ar ôl Brexit, yn cynnwys ffurfio polisi cyhoeddus yng Nghymru mewn meysydd a oedd yn dibynnu'n flaenorol ar ddulliau a bennwyd ar lefel Ewropeaidd; craffu ar gryn lawer o ddeddfwriaeth sylfaenol, is-ddeddfwriaeth a Memoranda Cydsyniad Deddfwriaethol; craffu ar waith rhynglywodraethol; hwyluso a chynnal gwaith craffu ar y cyd â deddfwrfeydd eraill; a dylanwadu ar y ddadl o ran ble y dylai pwerau sy'n cael eu dychwelyd o'r UE fynd.

Er y gallai fod peth ansicrwydd ynghylch y pwerau sydd gan y Cynulliad o ganlyniad i Brexit, mae'n glir na fydd llwyth gwaith Aelodau yn lleihau a'i fod yn debygol o gynyddu.

Bydd Comisiwn y Cynulliad hefyd yn monitro'n agos unrhyw ddatblygiadau ynghylch argymhellion Adroddiad y Panel Arbenigol ar Ddiwygio Etholiadol y Cynulliad ac yn ystyried y goblygiadau posibl ar gapasiti, adnoddau a ffyrdd o weithio.

Datblygu strwythur Comisiwn y Cynulliad

Ers ei greu, nod Comisiwn y Cynulliad o ran adnoddau a darparu gwasanaeth yw anelu at ragoriaeth ym mhob agwedd ar ei waith. Nodweddion y lefelau gwasanaeth y mae'n eu darparu yw cyflymder, ymatebolrwydd i ofynion

Adolygiad Capasiti

Aelodau a darpariaeth sy'n aml wedi'i theilwra i anghenion pwyllgorau ac Aelodau unigol. Mae'r pwynt olaf hwn yn benodol yn un sy'n gwneud y Cynulliad yn senedd nodedig.

Yn ystod y cyfnod ers gwahanu'r weithrediaeth a'r ddeddfwrfa yn 2007, mae Comisiwn y Cynulliad wedi gweld cynnydd yn yr adnoddau pobl a ddyrannwyd iddo er mwyn cyflawni'r nodau, y blaenoriaethau a'r anghenion a bennwyd gan y Comisiwn ac Aelodau'r Cynulliad. Mae hyn wedi cynnwys:

- darparu seilwaith corfforaethol i Gomisiwn y Cynulliad fel sefydliad newydd ar ôl gwahanu oddi wrth Llywodraeth Cymru. Mae hyn wedi cynnwys sefydlu a datblygu swyddogaeth adnoddau dynol i gefnogi'r sefydliad sy'n aeddfedu a darparu swyddogaethau cyfreithiol, llywodraethu a chaffael ei hun i'r sefydliad;
- defnyddio trefniadau TGCh mewnol yn y sefydliad gan sicrhau sgiliau ac arbenigedd TGCh effeithiol sy'n darparu gwell gwerth am arian na'r trefniadau blaenorol o gontractio gwasanaethau;
- darparu lefelau gwell o ddiogelwch, gan gydnabod y bygythiadau cynyddol o ran terfysgaeth;
- cefnogi Aelodau a'u staff yn well i gyflawni eu dyletswyddau yn sgil rolau cynyddol o ran craffu deddfwriaethol ac ariannol a newid cyfansoddiadol ehangach;
- gwella'r gwasanaethau a ddarperir gennym ymhellach mewn perthynas â gweithio'n ddwyieithog i sicrhau bod y ddwy iaith swyddogol yn cael eu trin yn gyfartal;
- ymateb i ddisgwyliadau cynyddol gan Aelodau'r Cynulliad a phobl Cymru o ran ein gwaith ymgysylltu a gwasanaethau digidol. Gan gynnwys disgwyliadau o ran tryloywder a hygyrchedd gwybodaeth a gallu cyfathrebu'n gyflym â'n cynulleidfaoedd mewn ymateb i lwyfannau newyddion 24 awr.

Mae'r Comisiwn wedi derbyn argymhellion y Pwyllgor Cyllid na ddylai newidiadau yn ein cyllideb yn y dyfodol fod yn fwy na'r hyn a welwyd yn grant Bloc Cymru ac nad ydym yn cynyddu nifer y swyddi yr ydym yn eu cyllido yn ystod 2018–19.

Adolygiad Capasiti

O gofio'r pwysau a nodwyd yn ystod yr adolygiad hwn, mae'n hanfodol ein bod yn cynllunio'n ofalus yn ystod y misoedd nesaf i sicrhau bod gennym hyblygrwydd i ymateb i anghenion wrth iddynt godi.

Strwythur presennol Comisiwn y Cynulliad

Cyhoeddodd Comisiwn y Cynulliad ei Strategaeth ar gyfer y Pumed Cynulliad ym mis Gorffennaf 2016. Ar gyfer pob nod strategol, nod y Comisiwn yw:

*'gosod a chynnal safonau uchel fel arweinydd ym maes gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru, a hynny ar adeg o graffu cyhoeddus mwy trylwyr fyth, a gwella ein henw da yn rhyngwladol fel sefydliad seneddol o'r radd flaenaf sy'n agored ac yn effeithiol.*²

Mae strategaeth cyllideb y Comisiwn yn ceisio parhau â'r lefelau rhagorol o gefnogaeth, ond gan hefyd ystyried y cyd-destun ariannol ehangach, sy'n gweld y rhan fwyaf o sefydliadau'r sector cyhoeddus yn gorfod bod yn ddarbodus a gwneud y mwyaf o effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd.

Er mwyn ategu Strategaeth Comisiwn y Cynulliad, mae uwch-reolwyr wedi sefydlu 'edefyn' cynllunio sy'n rhedeg o'r strategaeth a'r nodau, drwy'r blaenoriaethau corfforaethol ac i'n gwaith cynllunio gwasanaeth a chapasiti. Ategir hyn gan fframwaith sicrwydd, sy'n helpu i sicrhau tystiolaeth o gynllunio a phenderfyniadau effeithiol.

Ers mis Awst 2016, rhannwyd gweinyddiaeth y Comisiwn yn dri Chyfarwyddiaeth (Busnes y Cynulliad, Adnoddau'r Cynulliad a Gwasanaethau'r Comisiwn), gan adrodd i'r Prif Weithredwr. Mae'r Cyfarwyddiaethau wedi'u rhannu ymhellach yn wasanaethau, dan arweiniad y Penaethiaid Gwasanaeth.

Mae'r Prif Weithredwr, y Cyfarwyddwyr a'r Penaethiaid Gwasanaeth yn aelodau o'r Bwrdd Rheoli, sy'n cwrdd yn rheolaidd yn ffurfiol ac yn anffurfiol i adolygu, cydlynu, a rhannu gwybodaeth ar faterion polisi a materion gweithdrefnol. Mae'r Bwrdd Rheoli yn gyfrifol am sicrhau bod y strategaeth yn cyd-fynd â'r blaenoriaethau.

² Strategaeth Comisiwn y Cynulliad 2016–2021, Gorffennaf 2016

Adolygiad Capasiti

Mae'r Bwrdd Buddsoddi ac Adnoddau (IRB) (sy'n cynnwys y Prif Weithredwr a Chlerc, Cyfarwyddwyr a Phennaeth Adnoddau Dynol) yn gyfrifol am benderfyniadau ar fuddsoddi ac adnoddau staffio ac am oruchwylio cyllideb y Comisiwn.

O fewn Comisiwn y Cynulliad, mae yna broses sefydledig o ran cynllunio capasiti a gwasanaethau a gwneir penderfyniadau ar draws y sefydliad ddwywaith y flwyddyn, wedi'u llywio gan gynigion manwl gan bob Cyfarwyddiaeth. Dim ond y Bwrdd Buddsoddi ac Adnoddau ar hyn o bryd sydd â'r awdurdod i recriwtio ar gyfer pob swydd, boed yn swyddi newydd fel rhan o gynllun capasiti wedi'i gymeradwyo neu swyddi 'ôl-lenwi'.

Gellir gweld manylion y sefydliad presennol a nifer y staff cyfwerth ag amser llawn ym mhob gwasanaeth yn y tabl isod. Mae newidiadau i nifer y staff cyfwerth ag amser llawn a gyflogir gan Gomisiwn y Cynulliad ers 2007 i'w gweld yn Atodiad A.

Adolygiad Capasiti

Adran	Sefydliad (Medi 17)	Cyferth ag amser llawn (Medi 17)
Y Gwasanaeth Cymorth i'r Comisiwn ac i'r Aelodau (CAMS)	32	32.34
Y Gwasanaethau Cyfreithiol	15	14.08
Yr Adran Adnoddau Dynol	33	28.59
Rheoli Cyfleusterau ac Ystadau (EFM)	30	30.12
Y Gwasanaethau Ariannol	14	13.43
TGCh	45	42.99
Y Gwasanaeth Ymchwil	44	40.27
Gwasanaethau'r Siambr a Phwyllgorau	24	23.30
Y Gwasanaeth Cyfieithu a Chofnodi (TRS)	47	43.72
Gwasanaeth y Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth (PLCS)	33	32.41
Cyfathrebu	32	27.27
Diogelwch	74	65.16
Gwasanaeth Llywodraethu, Archwilio a Chaffael	15	14.15
Yr Uned Gydgysylltu	6	6.00
Y Gwasanaeth Trawsnewid Strategol (STS)	14	14.00
Gwasanaethau Ymwelwyr a Lleoliadau Seneddol (PAVVS)	33	26.09
Cyfanswm	491	453.92

Dulliau o ddarparu adnoddau

Mae darparu adnoddau i Gomisiwn y Cynulliad yn golygu ystod o heriau, o optimeiddio effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd gweithdrefnau seneddol, gorfod bodloni nifer o ofynion statudol, cynnwys ystod eang o batrymau gwaith o weithio yn ystod y tymor i systemau sifft, bod yn barod ar gyfer

Adolygiad Capasiti

gofynion gwleidyddol mewnol ac allanol a gofynion eraill ac ymateb yn gyflym i'r rhain.

Mae'r Cynulliad yn cael ei ystyried fel un o'r gorau ymysg seneddau eraill am y ffordd integredig y mae'n cefnogi ei bwyllgorau. Caiff y dull ei gydnabod fel un sy'n annog dull cyfannol o ddarparu arbenigedd a chynorthwyo Aelodau'r Cynulliad i'r eithaf.

Mae gan rai gwasanaethau sy'n seiliedig ar alw, neu sydd angen cael gafael ar adnoddau neu arbenigedd ychwanegol dros dro ar adegau penodol, gontractau allanol ar waith sy'n eu galluogi i fod yn fwy hyblyg i fodloni gofynion, fel y Gwasanaethau Cyfreithiol, Ystadau, datblygu rhaglenni TGCh a Chyfieithu.

Mae'r gwaith ymgysylltu academaidd a arweinir gan y Gwasanaeth Ymchwil hefyd yn ffordd o ddefnyddio arbenigedd academaidd ychwanegol am gyfnod byr i wella capasiti a gallu timau yn bennaf o fewn y Gyfarwyddiaeth Fusnes. Mae hyn yn cynnwys partneriaethau cyfnewid gwybodaeth â Phrifysgol Caerdydd ar systemau gwybodaeth daearyddol (GIS) a chydweithio rhyngseneddol e.e. ar Brexit.

Mae staff Comisiwn y Cynulliad hefyd yn dangos ymrwymiad i welliant parhaus ar draws pob agwedd ar y gwasanaethau a ddarperir. Yn ddiweddar rydym wedi cyflwyno strwythurau newydd a ffyrdd newydd o weithio yn dilyn adolygiad o ddigwyddiadau'r Cynulliad a'n gwasanaethau diogelwch. Rydym hefyd wedi sicrhau ffyrdd newydd o chwilio drwy Gofnod y Trafodion a'r prosesau ynghylch cyflwyno cwestiynau a gwelliannau.

Er ein bod yn cydnabod yr amrywiol ffyrdd effeithiol yr ydym yn darparu ein gwasanaethau, rydym hefyd wedi nodi cyfleoedd i wella. Roedd ymatebion i'n harolwg staff yn canfod fod cynllunio gwaith doethach, mwy o gydweithio ar draws timau a sicrhau bod gwaith yn llifo'n effeithlon yn themâu gwella cyffredin.

Diwylliant y sefydliad

Mae diwylliant o ragoriaeth a cheisio gwella'n barhaus yn un y mae mwyafrif y staff yn ei gydnabod yn eu hymatebion i'r adolygiad. Roedd nifer yn disgrifio diwylliant y Comisiwn fel un sy'n canolbwyntio ar ddarparu'r allbynnau a'r gwasanaethau o'r safon uchaf posibl. Mae hyn wedi arwain at

Adolygiad Capasiti

wasanaethau o safon uchel y mae Aelodau a'u staff cymorth yn dweud eu bod yn eu gwerthfawrogi. Mae canlyniadau arolygon blynyddol, olynol Aelodau a Staff Cymorth Aelodau yn dangos lefelau uchel o fodlonrwydd o ran gwasanaethau'r Comisiwn. Mae Aelodau wedi nodi bod lefel y gefnogaeth a gânt yn helaeth iawn ac yn cymharu'n ffafriol â seneddau eraill.

Un rhan annatod o ethos y sefydliad yw bod y Comisiwn yn draddodiadol yn ymateb ar unwaith i geisiadau gan Aelodau, Comisiynwyr a'r Llywydd. Mae'r dull hwn, ynghyd â'r awydd i ddarparu i'r safon uchaf posibl, wedi arwain at gynnydd yn yr adnoddau sydd eu hangen i ymateb yn effeithiol. Mae gwaith dadansoddi ffurflenni cymeradwyo recriwtio a chynlluniau gwasanaeth yn dangos bod y galw cynyddol i ddarparu gwasanaethau pellach ac o safon uwch yn cyfrannu'n sylweddol at faint cynyddol Comisiwn y Cynulliad.

Roedd y rhai a gyfrannodd at yr adolygiad yn sôn am wneud darnau unigol o waith i Aelodau a gwasanaethau mewnol a allai gynyddu'n gyflym i wythnosau o waith sy'n ychwanegu pwysau at adnoddau presennol i ateb pob cais. Mae'r gwasanaeth Ymchwil, y gwasanaethau Cyfreithiol a Chyfathrebu wedi nodi hyn.

Sgiliau a galluoedd

Roedd deall a datblygu sgiliau a galluoedd ein staff yn thema gref a oedd yn deillio o'r adolygiad. Roedd y rhai a gyfrannodd yn nodi pa mor bwysig yw cael y sgiliau cywir yn ogystal â chael y capasiti cywir. Rydym wedi elwa ar lefelau da o fuddsoddi yn natblygiad staff fel y gwelir gan y ffaith ein bod wedi cyrraedd y lefelau uchaf yng ngwobrau Buddsoddwyr Mewn Pobl (IiP) ers nifer o flynyddoedd a'r adborth cadarnhaol a gafwyd yn yr arolygon staff ac Aelodau. Roedd y staff y siaradwyd â hwy yn sôn am bwysigrwydd buddsoddi parhaus yn natblygiad staff ond hefyd sicrhau bod hyfforddiant yn canolbwyntio'n briodol ar gyflawni buddion busnes sy'n cyd-fynd â'n nodau strategol.

Mae adolygiad o anghenion dysgu a datblygu wrthi'n cael ei gynnal gyda'r bwriad o gadarnhau pa hyfforddiant y mae'r Cynulliad yn ei gynnig ar hyn o bryd; cynnal dadansoddiad o'r bwlch dysgu; deall y sgiliau / gwybodaeth / dysgu sy'n ofynnol a sut y gellir darparu'r rhain.

Mae'n hollbwysig bod ein swyddogaeth dysgu a datblygu yn cyd-fynd â'n cyfeiriad strategol a bod yr hyn yr ydym yn ei gynnig yn seiliedig ar

Adolygiad Capasiti

fanteision sy'n canolbwyntio ar gyflawni canlyniadau sy'n galluogi a gwella gwerth y gwasanaethau a ddarperir gennym.

Mae staff cymorth Aelodau'r Cynulliad (AMSS) wedi nodi eu bod yn rhoi gwerth sylweddol ar y cymorth a gânt gan y Comisiwn o ran eu datblygiad proffesiynol, gan nodi bod y *tîm datblygu proffesiynol yn parhau i ddarparu amrywiaeth o gyrsiau ac adnoddau hyfforddiant gwerthfawr sy'n helpu AMSS i wella eu sgiliau fel y gallant gyflawni eu swyddi yn fwy effeithiol ac effeithlon.*

Meincnodi

Meincnodi maint y sefydliad

Mae staff Comisiwn y Cynulliad ar draws pob Cyfarwyddiaeth yn cynnal cysylltiadau agos â seneddau eraill yn y DU ac Iwerddon, yn ogystal ag Awstralia a Chanada, gwledydd eraill y Gymanwlad ac mewn manau eraill ar draws y byd. Mae manteision niferus i'r cysylltiadau hyn gan gynnwys y cyfle i rannu a nodi arfer gorau yn rheolaidd wrth ddarparu gwasanaethau seneddol sy'n cynnig gwerth am arian.

Rydym yn gwybod o'r perthnasau rydym wedi'u datblygu bod seneddau yn darparu adnoddau mewn ffyrdd gwahanol, i ddiwallu anghenion penodol. Mae'r newidynnau (sy'n sylweddol) sy'n effeithio ar benderfyniadau o ran darparu adnoddau yn cynnwys:

- y cyd-destun gwleidyddol ac ariannol;
- swyddogaethau a gweithdrefnau'r senedd, gan gynnwys nifer yr ieithoedd swyddogol;
- nifer yr Aelodau a lefelau staff cymorth yr Aelodau;
- y ffordd y mae Aelodau yn canfod ac yn cyflawni eu cyfrifoldebau;
- yr adnoddau sydd ar gael i'r senedd gan sefydliadau eraill / sectorau cymdeithasau;
- y dewisiadau a wneir gan uwch-reolwyr ynghylch sut i drefnu timau i fanteisio i'r eithaf ar sgiliau a phrofiad.

Oherwydd hynny, mae'n anodd gwneud cymariaethau uniongyrchol a chlr. Er enghraifft, mae Senedd yr Alban, sy'n cael ei nodi yn aml fel y sefydliad mwyaf tebyg i Gynulliad Cenedlaethol Cymru, yn wahanol mewn sawl ffordd, a hynny ar sail y canlynol:

- Hanes, diwylliant a gwleidyddiaeth
- Maint
- System bwyllgorau
- Gweithdrefnau a ffurf y timau clericio
- Gwasanaethau sydd ar gael i Aelodau, e.e. i gefnogi deddfwriaeth y meinciau cefn

Adolygiad Capasiti

- System gyfreithiol (h.y. mae gan yr Alban awdurdodaeth ar wahân i Gymru a Lloegr)
- Cymhwysedd deddfwriaethol
- Polisi iaith

Ar yr wyneb, gellid disgwyl y byddai rhai gwahaniaethau – maint, cymhwysedd deddfwriaethol – yn golygu mwy o staff i Senedd yr Alban; tra y byddai gwahaniaethau eraill – polisi iaith llai uchelgeisiol, llai o gefnogaeth ar gyfer deddfwriaeth meinciau cefn – yn golygu llai o staff. Fodd bynnag, mewn gwirionedd, mae'r gwahaniaethau hyn yn llai amlwg. Er mwyn eu deall bydd angen ystyried yn fanwl pam a sut y mae gwasanaethau yn cael eu strwythuro ac yn cael adnoddau, yn ogystal â'r ffordd y caiff nifer y staff eu nodi, y tasgau a wneir, a'r cyfrifoldebau a rennir ar draws gwahanol dimau.

O fewn amserlen yr adolygiad hwn, nid ydym wedi gallu cynnal y lefel hon o ddadansoddiad manwl mewn perthynas â'n cymaryddion mwyaf cyfarwydd – seneddau datganoledig eraill y DU nac, yn wir, meincnodi byd-eang ehangach.

Serch hynny, rydym wedi gallu meincnodi nifer y staff yn erbyn y rhai yn Senedd yr Alban a Chynulliad Gogledd Iwerddon a gellir eu gweld yn y tablau isod. Mae gan Senedd yr Alban sefydliad o 504 ac mae Cynlluniad Gogledd Iwerddon yn nodi ei fod yn sefydliad o 344.9. Am y rhesymau a nodir uchod, rhaid defnyddio'r ystadegau hyn yn ofalus iawn.

Mae'r ffigurau yn y ddau dabl isod wedi'u dadansoddi yn unol â strwythur Senedd yr Alban a Chynulliad Gogledd Iwerddon, yn y drefn honno. O ganlyniad, pan fo'n briodol, rydym wedi grwpio'r gwasanaethau y gellir eu cymharu â Chynulliad Cenedlaethol Cymru er mwyn gallu gwneud cymariaethau uniongyrchol.

Gwasanaethau Senedd yr Alban	Sefydliad	Sefydliad
------------------------------	-----------	-----------

Adolygiad Capasiti

	Senedd yr Alban (Medi 2017)	Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Medi 2017)
Siambr, Cofnodi a Darlledu	75	62*
Pwyllgorau ac Allgymorth	62	59
Gwasanaethau Digidol	62	54
Adnoddau Dynol a Rheoli Cyfleusterau	57	58
Cyllid (gan gynnwys Cyflogres a Lwfansau) a Diogelwch	110	108
Gwasanaethau Cyfreithiol, Caffael ac Archwilio	25	30
Ymchwil, Cyfathrebu ac Ymgysylltu â'r Cyhoedd	92	103
Swyddfeydd y Llywydd, Prif Weithredwr, Cysylltiadau Rhyngwladol ACEs, deiliaid swyddi	21	17
Cyfanswm	504	491

Adolygiad Capasiti

Cynulliad Gogledd Iwerddon Gwasanaethau	Sefydliad Gogledd Iwerddon (Medi 2017)	Sefydliad Cymru (Medi 2017)
Swyddfeydd y Cyfarwyddwyr a Chymorth i'r Comisiwn	14.0	32
Cyllid	20.8	14
Swyddfa Adnoddau Dynol a'r Uned Cydraddoldeb	16.2	33
Ystadau, gwasanaeth porthor a gwasanaethau diogelwch	89.3	104
Gwasanaethau Pwyllgorau a'r Cyfarfod Llawn	73.2	77
Cyfathrebu, Ymgysylltu â'r Cyhoedd a Chofnod Swyddogol	56.9	112*
Systemau Gwybodaeth	17.6	45
Gwasanaethau Cyfreithiol	9.8	15
Gwasanaeth Ymchwil	37.1	44
Archwilio, Llywodraeth a Chaffael	10.0	15
Cyfanswm	344.9	491

*Mae ffigurau'r Cynulliad Cenedlaethol yn cynnwys staff cyfieithu

Mae pob sefydliad yn unigryw ac mae'r tair deddfwrfa wedi'u strwythuro'n wahanol. Dylem nodi hefyd fod gan Aelodau'r Cynulliad yng Nghymru hawl i gael tri Aelod Cyfwerth ag Amser Llawn fel Staff Cymorth. Cynyddodd nifer y staff cymorth a ganiateir i Aelodau Senedd yr Alban (MSPs) o ddau i dri ar ôl etholiad 2016. Yng Ngogledd Iwerddon, mae gan Aelodau'r Cynulliad Deddfwriaethol (MLA) hawl i gael dau aelod o staff.

Mae'r prif ffigurau yn dangos bod gan Gynulliad Gogledd Iwerddon llawer llai o staff na Chynulliad Cenedlaethol Cymru a Senedd yr Alban.

Mae gan y tair deddfwrfa nifer wahanol o Aelodau – mae yna 60 o Aelodau Cynulliad yng Nghymru, 129 o Aelodau o Seneddol yr Alban ac roedd gan Gynulliad Gogledd Iwerddon 108 o Aelodau hyd at etholiad mis Mawrth 2017, a disgynnodd hyn i 90 wedi hynny.

Adolygiad Capasiti

Mae lefel y gwaith dwyieithog ac ymrwymiad Cynulliad Cenedlaethol Cymru i ddwyieithrwydd yn ei wneud yn wahanol i'r ddwy ddeddfwrfa ddatganoledig arall. Mae hyn yn cael effaith fawr ar ein gofynion o ran adnoddau ac mae i'w weld yn fwyaf amlwg yn y Gwasanaeth Cyfieithu a Chofnodi. Fodd bynnag, mae hefyd yn cael effaith ymarferol iawn ar amryw o wasanaethau eraill.

Er enghraifft, mae ymrwymiad y Cynulliad i ddarparu lefelau cynyddol o gymorth briffio i bwyllgorau yn golygu terfynau amser llawer byrrach ar gyfer gwaith ysgrifenedig na'r hyn a welir mewn seneddau uniaith ac, yn ei dro, mae hynny'n cynyddu'r galw ar wasanaethau fel Ymchwil. Cynhelir y broses ddeddfwriaethol gyfan mewn dwy iaith yn hytrach nag un, gan ddyblu'r gwaith sy'n gysylltiedig â gwelliannau a memoranda esboniadol, drafftio a phrawfddarllen. Mae Cynllun Ieithoedd Swyddogol Comisiwn y Cynulliad yn darparu ar gyfer triniaeth gyfartal o'r ddwy iaith sy'n golygu bod angen defnyddio adnoddau cyfieithu ar gyfer cyfarfodydd mewnol y Comisiwn, addysgu Cymraeg a hyfforddiant i Aelodau, eu staff a staff Comisiwn y Cynulliad.

Mae gwahaniaethau eraill rhwng Gogledd Iwerddon a Chymru a'r Alban yn cynnwys llawer llai o adnoddau ar gyfer TGCh, 17.6 o swyddi yng Ngogledd Iwerddon o gymharu â 45 o swyddi yng Nghymru a 63 o swyddi yn yr Alban. Penderfynodd Comisiwn y Cynulliad ddod â holl swyddogaethau TGCh yn fewnol dair blynedd yn ôl. Mae hyn wedi arwain at arbedion rheolaidd (£1m y flwyddyn) a thîm mewnol sy'n darparu cefnogaeth ymroddedig i Aelodau'r Cynulliad, datblygu rhaglenni pwrpasol ac atebion digidol ymysg gwasanaethau eraill.

Mae gan Ogledd Iwerddon dîm Cymorth Busnes i Aelodau a thîm Allgymorth Addysg llai ac nid oes ganddo wasanaeth tebyg i Wasanaeth Cyfieithu'r Cynulliad Cenedlaethol. Mae Rheolau Sefydlog Gogledd Iwerddon yn darparu i Aelodau siarad yn eu dewis iaith. Fodd bynnag, mae'r Llefarydd yn ei gwneud yn ofynnol i Aelodau hefyd ddarparu cyfieithiad Saesneg. Darperir gwasanaeth cyfieithu gan asiantaeth a'r gost yw tua £18k y flwyddyn heb swyddi yn y sefydliad.

Mae gan Senedd yr Alban ffigur sefydliad sydd 13 yn uwch na ffigur y Cynulliad Cenedlaethol. Eto, mae wedi'i strwythuro mewn ffordd wahanol ond, mewn nifer o feysydd, mae lefelau staff yn debyg.

Adolygiad Capasiti

Nid oes gan Senedd yr Alban wasanaeth cyfatebol uniongyrchol i Wasanaeth Cymorth Busnes i Aelodau, y Bwrdd Taliadau, Datblygiad Proffesiynol Parhaus na'r Gwasanaeth Cyfieithu (gwahaniaeth mewn sefydliad o tua 48 o swyddi sy'n cwmpasu gwasanaethau na ddarperir yn yr Alban).

Meincnodi gwasanaethau dwyieithog

Fel y nodwyd yn flaenorol, un o'r nodweddion mwyaf nodedig sy'n gwneud y Cynulliad yn wahanol yw ei ddwyieithrwydd. Mae ganddo ddwy iaith swyddogol, sef Cymraeg a Saesneg. O dan Ddeddf Ieithoedd Swyddogol 2012, mae'n ofynnol i'r Cynulliad gyhoeddi cynllun ar gyfer pob tymor y Cynulliad. Mae'n nodi ein huchelgais, y safonau gwasanaeth a'r themâu gwella yr ydym yn cael ein dal i gyfrif amdanynt bob blwyddyn i sicrhau ein bod yn cyflawni ein dyletswyddau i sicrhau bod y cyhoedd ac Aelodau'r Cynulliad yn gallu rhyngweithio â'r Cynulliad yn eu dewis iaith swyddogol.

Mae Strategaeth Sgiliau Dwyieithog Comisiwn y Cynulliad, a gyhoeddwyd o dan y Cynllun Ieithoedd Swyddogol cyntaf, yn ei gwneud yn ofynnol bod pob gwasanaeth yn cyhoeddi ei gynllun iaith ei hun. Mae'r cynlluniau yn galluogi Penaethiaid Gwasanaeth i nodi'r capasiti dwyieithog sydd ei angen ar bob tîm o ran swyddogaethau o ddydd i ddydd eu gwasanaeth, ac yn amlinellu sut y mae pob tîm yn gwneud y defnydd gorau o'r sgiliau iaith yn y tîm a thu hwnt.

Rydym wedi ystyried meincnodi ein gwasanaethau dwyieithog yn erbyn y rhai yn Senedd yr Alban o ran y gefnogaeth a gynigir ar gyfer Gaeleg, Cynulliad deddfwriaethol Ontario, a Thŷ'r Cyffredin Canada. Gweler Atodiad B.

Caiiff gallu dwyieithog arbenigol y Cynulliad ei reoli drwy'r Gwasanaeth Cyfieithu a Chofnodi (TRS). Mae'r tîm yn cynnwys 47 o swyddi sefydliad sy'n cwmpasu cymysgedd o staff arbenigol ac aml-sgiliau sy'n gallu gweithio ar draws un neu fwy o'r tair sgil yn y gwasanaeth: trawsgrifio'r cofnod swyddogol; cyfieithu testun a chyfieithu ar y pryd.

Mae'r gwasanaeth cofnodi yn gyfrifol am y cofnod (ysgrifenedig) swyddogol o'r holl gyfarfodydd Pwyllgor a'r Cyfarfod Llawn. Cyhoeddir cofnod y Cyfarfod Llawn yn gwbl ddwyieithog a chaiff y gwaith cyfieithu ei gontractio yn allanol am gost o tua £180K y flwyddyn. Caiiff trawsgrifiadau Pwyllgor eu cyhoeddi yn yr iaith a siaredir gyda chyfraniadau Cymraeg yn cael eu cyfieithu i'r Saesneg.

Adolygiad Capasiti

Mae'r holl ddogfennau gweithdrefnol a gyhoeddir yn cael eu gwneud yn Gymraeg a Saesneg ar yr un pryd. Gellir darparu dogfennau mewnol a phreifat yn ddwyieithog. Mae cyfieithu ar y pryd ar gael ar gyfer holl Fusnes y Cynulliad ac mewn digwyddiadau a chyfarfodydd mewnol ar gais. Mae gan y Cynulliad wefan gwbl ddwyieithog ac mae systemau meddalwedd yn defnyddio rhyngwynebau dwyieithog lle bo hynny'n ymarferol. Caiff y gwaith cyfieithu ar gyfer y rhain eu gwneud fel arfer gan y Gwasanaeth Cyfieithu a Chofnodi.

Mae Senedd yr Alban yn cefnogi'r defnydd o Gaeleg mewn trafodion seneddol. Mae cyfieithu ar y pryd ar gael ar yr amod y rhoddir rhybudd ymlaen llaw. Mae'r Cofnod Swyddogol yn yr iaith a siaredir gyda thrawsgrifiad o'r cyfieithu ar y pryd Saesneg ar gyfer unrhyw Gaeleg a siaredir (dyma hefyd y sefyllfa yng Nghynulliad Gogledd Iwerddon o ran y Wyddeleg). Caiff gwasanaethau cyfieithu a chyfieithu ar y pryd eu darparu drwy ddau gontract allanol sy'n cyfateb i tua £105K y flwyddyn heb unrhyw swyddi sefydliad.

Mae gan Gynulliad Deddfwriaethol Ontario 107 o Aelodau ac maent yn defnyddio Saesneg a Ffrangeg. Caiff y Cofnod Swyddogol ei gyhoeddi yn yr iaith a siaredir yn unig ac ni chaiff ei chyfieithu. Mae ganddo 21 aelod o staff amser llawn a 6 aelod o staff ar alwad i drawsgrifio'r Cofnod Swyddogol. Darperir cyfieithu ar y pryd ar gyfer holl gyfarfodydd y Tŷ a phwyllgorau sy'n cael eu dangos ar y teledu gan 6 aelod o staff amser llawn yn ogystal â chyfieithwyr ar y pryd llawrydd yn ôl yr angen. Mae dogfennau'r Tŷ (e.e. Pleidleisiau a Thrafodion, Gorchmynion a Hysbysiadau) ar gael yn Saesneg a Ffrangeg, gyda'r gwaith cyfieithu yn cael ei wneud gan wasanaethau cyfieithu arbenigol. Nid yw maint y gwasanaeth cyfieithu yn hysbys.

Mae gan Dŷ'r Cyffredin Canada 334 o Aelodau sy'n gwbl ddwyieithog yn Saesneg a Ffrangeg. Caiff cofnod o'r Pwyllgorau a'r Cyfarfod Llawn a'r holl ddogfennau gweithdrefnol eu cyhoeddi yn y ddwy iaith. Mae tua 160 o weithwyr (75% ohonynt yn rhan-amser) yn gwneud gwaith cofnodi a chyfieithu ar y pryd. caiff yr holl waith cyfieithu ei wneud gan Swyddfa Gyfieithu ar wahân nad yw'n rhan o sefydliad Tŷ'r Cyffredin. Mae'r Swyddfa Gyfieithu yn cynnwys tua 117 o gyfieithwyr a 10 gweinyddwr.

Cyfleoedd i weithio'n wahanol

Cafodd cyfleoedd i wella'r ffordd rydym yn gweithio eu casglu yn ystod yr adolygiad ac maent yn perthyn i ddau gategori: y rhai sydd ag effaith ar draws y sefydliad ac a drafodir isod; a'r rhai sy'n cael effaith benodol ar wasanaeth neu weithgaredd. Bydd y categori olaf yn cael ei asesu a'i ddatblygu ar lefel gwasanaeth. Y cyfleoedd newid ar draws y sefydliad yw:

- Cytuno ar flaenoriaethau;
- Cynllunio a darparu yn well;
- Mwy o ystwythder o ran capasiti a gallu;
- Datblygu dealltwriaeth gyffredin.

Cam gweithredu 1

Byddwn yn sefydlu grŵp llywio i reoli'r gwaith o gwblhau camau gweithredu'r Adolygiad Capasiti. Bydd y grŵp yn:

- goruchwylio'r gwaith o flaenoriaethu, darparu adnoddau, darparu'r rhaglen hon a'i manteision;
- sicrhau bod rhaglen waith yr Adolygiad Capasiti a rhaglenni a phrosiectau newid eraill Comisiwn y Cynulliad yn cyd-fynd â'i gilydd;
- adrodd yn ôl i'r Prif Weithredwr a Chyfarwyddwyr y Cynulliad ac yn rhannu gwybodaeth drwy Fwrdd Rheoli'r Comisiwn;
- Mynd ati i ymgysylltu â staff a chyfathrebu'n rheolaidd ar y cynnydd.

Cytuno ar flaenoriaethau

Caiff blaenoriaethau newydd eu pennu i'r Comisiwn yn sgil y pwysau cynyddol sydd ar y Cynulliad o ran newid cyfreithiol a rheoleiddiol, newid cyfansoddiadol a disgwyliadau uwch, yn enwedig o ran ymgysylltu â'n rhanddeiliaid sef Aelodau'r Cynulliad, pobl Cymru a sefydliadau partner. Mae'r Cynulliad yn gweithredu mewn amgylchedd sy'n newid yn gyflym a all arwain at flaenoriaethau niferus, cymhleth sy'n cystadlu â'i gilydd.

O ystyried maint cyfyngedig adnoddau Comisiwn y Cynulliad, mae'r holl flaenoriaethau yn cystadlu am yr un adnoddau.

Adolygiad Capasiti

Er mwyn parhau i gyflwyno mentrau newydd a newidiadau, bydd angen i'r Comisiwn allu rheoli'r blaenoriaethau cystadleuol hyn yn well ac, ar yr un pryd, sicrhau bod ei adnoddau yn cael eu defnyddio yn y ffyrdd fwyaf effeithlon ac effeithiol. Mae cyfres o feini prawf blaenoriaeth i'w defnyddio gan y Bwrdd Buddsoddi ac Adnoddau wrthi'n cael eu datblygu a bwriedir treialu hyn yn y misoedd nesaf i helpu'r Bwrdd i flaenoriaethu'r prosiectau a'r buddsoddiadau ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf ac ar ôl hynny.

Yn y dyfodol, bydd blaenoriaethu effeithiol parhaus yn dibynnu ar y canlynol:

- Cyflenwi gwybodaeth gywir ac amserol ar gostau, manteision ac effaith buddsoddiadau cystadleuol a mentrau newid i helpu i wneud penderfyniadau;
- Effaith, manteision a chostau cymharol mentrau newid i'w hasesu yn erbyn cyfres o feini prawf y cytunwyd arnynt ar gyfer eu blaenoriaethu;
- Dealltwriaeth a chytundeb ar y cyd o nodau strategol y Comisiwn a blaenoriaethau lefel uchel ar draws y grwpiau dylanwad pwysig gan gynnwys y Comisiwn, y Pwyllgor Busnes, Fforwm Cadeiryddion Pwyllgorau a grwpiau pleidiau. Bydd angen dulliau i gryfhau a chanolbwyntio ar y sgwrs hon;
- Cyfathrebu blaenoriaethau y cytunwyd arnynt yn effeithiol, gan gynnwys y rhesymau y tu ôl i benderfyniadau, i randdeiliaid mewnol ac allanol.

Cam gweithredu 2

Byddwn yn cefnogi'r Comisiwn wrth flaenoriaethu prosiectau a mentrau newydd drwy:

- ddefnyddio dulliau a phrosesau meini prawf blaenoriaethu sefydledig y cytunwyd arnynt;
- darparu gwybodaeth gywir ac amserol ar fanteision a goblygiadau adnoddau yr opsiynau ar gyfer newid;
- sefydlu dulliau cyfathrebu ac ymgysylltu effeithiol rhwng y rhanddeiliaid amrywiol.

Cynllunio a darparu yn well

Mae darparu mentrau blaenoriaethu yn effeithlon ac effeithiol yn gofyn am waith cynllunio cyson, fel bod:

- Gwell cydlynid o ran cynllunio cyllideb, gwasanaeth a chapasiti;
- Llwybr clir yn bodoli rhwng y nodau strategol, y gwaith cynllunio gweithredol a'r amcanion personol; a
- Manteision yn cael eu gwireddu drwy weithgareddau newid a sicrwydd cymesur ac effeithiol sy'n ategu gwaith llywodraethu da.

Mae peth o'r gwaith sydd wedi'i gynllunio bellach yn cynnwys:

- Adolygiad o adroddiadau corfforaethol blynyddol gyda'r bwriad o leihau dyblygu posibl yn y system;
- Adnewyddu cyfres y Comisiwn o Ddangosyddion Perfformiad Allweddol (KPIs);
- Adolygiad archwilio mewnol o Adroddiadau Datblygu Rheoli Perfformiad (PMDRs) i sicrhau eu bod yn parhau i fod yn addas i'r diben;
- Sgwrs barhaus ac adolygiad o'r trefniadau llywodraethu a sicrwydd prosiectau a rhaglenni;
- Defnyddio Gweithgor ar draws y sefydliad i helpu i sicrhau bod y Comisiwn yn barod ac yn cydymffurfio â'r Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol (GDPR).

Yn ogystal â gwelliant parhaus, mae'r Comisiwn yn cyflawni newid drwy brosiectau a rheolir yn ffurfiol a gaiff eu monitro gan y Bwrdd Buddsoddi ac Adnoddau (IRB). Caiff buddsoddiad ei gymeradwyo neu ei wrthod yn seiliedig ar asesiad o fanteision a chostau cynigion prosiect.

Mae dulliau newydd o ran rheoli newid a rheoli prosiectau yn hyblyg wedi'u mabwysiadu a'u nod yw cynyddu effeithiolrwydd prosiectau newydd. Mae'r Comisiwn yn dysgu o'r dulliau newydd hyn ac yn eu meincnodi yn erbyn sefydliadau tebyg gan gynnwys Gwasanaeth Digidol Llywodraeth y DU (GDS), Gwasanaeth Digidol Senedd y DU (PDS) a chydweithwyr yn Senedd yr Alban.

Adolygiad Capasiti

Bydd y rhan fwyaf o flaenoriaethau newydd Comisiwn y Cynulliad yn arwain at brosiectau neu fentrau ffurfiol. Er mwyn cyflawni'r rhain yn effeithiol ac effeithlon, bydd angen i'r Comisiwn barhau i:

- sicrhau dealltwriaeth glir o bwrpas a manteision dymunol mentrau newid;
- rheoli'r effaith ar fusnes o ddydd i ddydd;
- monitro cynnydd yn effeithiol;
- dyrannu arbenigedd rheoli newid yn effeithiol;
- sicrhau gwell eglurder o ran cyfrifoldebau.

Cam gweithredu 3

Byddwn yn gwella'r cysylltiadau rhwng blaenoriaethau, cynllunio gweithredol ac amcanion personol drwy:

- cynllunio senarios parhaus i asesu'r galw ar gyfer blynyddoedd i ddod a datblygu opsiynau ar gyfer sut y gellir mynd i'r afael â'r galwadau hynny;
- gweithredu cylchoedd datblygedig newydd ar gyfer cynllunio cyllideb, gwasanaeth a capasiti a fydd yn sicrhau bod gweithgareddau yn gyson ac yn lleihau'r effaith ar ein hadnoddau ar gyfer tasgau cynllunio a llywodraethu;
- sicrhau bod ein cylch adrodd blynyddol yn addas at y diben ond nid yw'n rhoi baich sylweddol ar adnoddau;
- sicrhau llwybr clir rhwng blaenoriaethau Comisiwn y Cynulliad ac amcanion personol;
- gwella'r gwaith o oruchwylio a rheoli newid ar draws Comisiwn y Cynulliad gan ddod â dysgu ac arfer da at ei gilydd.

Capasiti a gallu hyblyg

Mae trydydd thema y cyfleoedd ar lefel strategol i weithio'n wahanol yn edrych ar ffyrdd o ddod â mwy o hyblygrwydd i gapasiti a gallu'r Comisiwn drwy:

Adolygiad Capasiti

- Wella hyblygrwydd a sgiliau ein gweithlu i ymateb i ofynion newidiol;
- Parhau i adolygu a herio strwythurau a systemau presennol gyda'r bwriad o ddatblygu opsiynau ar gyfer ffyrdd gwell o weithio;
- Cyflawni'r manteision o optimeiddio'r defnydd o dechnolegau presennol a newydd.

Mae gwaith yn mynd rhagddo i ddatblygu'r Strategaeth Pobl ddiweddaraf i'r Cynulliad. Bydd hyn yn adlewyrchu'r angen i greu gweithlu mwy hyblyg. Byddwn yn sicrhau, drwy'r strategaeth hon, ein bod yn datblygu ein sgiliau a'n gallu i ddiwallu anghenion yn y dyfodol yn ogystal ag anghenion heddiw.

Bydd angen i ni ystyried a yw'r patrymau gwaith sydd wedi esblygu dros amser yn parhau i fod yn effeithiol wrth ateb y galw sydd ar staff y Comisiwn, neu a fyddai cyflwyno newidiadau yn arwain at fanteision i'r sefydliad ac i unigolion.

Rhaid i Gomisiwn y Cynulliad barhau i adolygu a herio strwythurau gwasanaeth, systemau, trefniadau rheoli a llywodraethu mewnol presennol, i ddatblygu ffyrdd gwell o weithio sydd mor effeithlon ac effeithiol â phosibl.

Yn ystod yr Adolygiad Capasiti, siaradwyd ag Aelodau, eu staff cymorth a staff y Comisiwn, i gasglu syniadau ar gyfer newid. Yn ogystal â'r pedair prif thema a drafodir yma, awgrymwyd nifer o syniadau newid a oedd yn ymwneud yn benodol â phrosesau hefyd. Roedd tri awgrym yn amlwg gan fod llawer iawn wedi nodi sylwadau am y rhain, sef:

- Galluogi Aelodau i wneud penderfyniadau mwy hysbys ynghylch trefnu eu gwaith pwyllgor, drwy ddarparu gwybodaeth fwy rheolaidd a manwl am oblygiadau adnoddau y penderfyniadau hyn;
- Adolygu trefniadau cymorth o ddechrau'r broses i'r diwedd ar gyfer pwyllgorau, i sicrhau bod holl adnoddau'r Comisiwn sy'n cefnogi gwaith Pwyllgorau yn cael eu defnyddio mor effeithiol ac effeithlon â phosibl;
- Sicrhau bod y sgiliau, y capasiti, y prosesau a'r dechnoleg ar gyfer cyfathrebu'n effeithiol yn fewnol ac yn allanol ar waith.

Ar draws pob gwasanaeth, nodwyd bod angen sicrhau ein bod yn manteisio i'r eithaf ar y dechnoleg gwybodaeth sydd ar gael i'r Cynulliad. Roedd hyn yn

Adolygiad Capasiti

arbennig o wir ar gyfer y gallu i gydweithio a rheoli dogfennau sydd ar gael drwy Office 365 a SharePoint.

Cam Gweithredu 4

Mae newidiadau eithriadol ac eang i amgylchiadau, fel cynyddu nifer yr Aelodau Cynulliad, yn gofyn am asesiad pellach o gapasiti gofynnol y Comisiwn. Fodd bynnag, fel egwyddor gyffredinol, mae'r Comisiwn yn ymrwymedig i aros o fewn ei ffigur sefydliad presennol o 491 am hyd y Pumed Cynulliad.

Ar hyn o bryd, gyda'r ymrwymiad i weithio o fewn y ffigur sefydliad ac yn sgil blaenoriaethau newydd y mae'r Comisiwn yn eu hwynebu, bydd y Grŵp Llywio yn cynnal dadansoddiad manwl pellach o'n strwythurau sefydliadol a'n harferion gwaith ac yn gwneud argymhellion i sicrhau eu bod yn parhau i fod yn effeithiol yn sgil gofynion yn y dyfodol.

Byddwn yn argymhell bod Comisiynau yn y dyfodol yn cynnal ymarfer Adolygiad Capasiti tebyg ar ddechrau pob Cynulliad i'w galluogi i gynllunio'n effeithiol a sicrhau y gellir cyflawni eu strategaethau.

Cam Gweithredu 5

Byddwn yn parhau i adolygu a herio systemau presennol a datblygu opsiynau ar gyfer ffyrdd gwell o weithio. Bydd y rhaglen barhaus hon o welliant parhaus yn cael ei rheoli drwy'r Grŵp Llywio. Mae'r Adolygiad Capasiti wedi nodi nifer o feysydd ar gyfer ymchwiliadau cychwynnol.

Byddwn yn adolygu:

- Trefniadau rheoli a llywodraethu mewnol;
- Y ffyrdd yr ydym yn galluogi Aelodau i wneud penderfyniadau mwy gwybodus ynghylch trefnu eu gwaith pwyllgor a manylion ac amllder gwybodaeth a ddarparwn iddynt sy'n amlinellu goblygiadau adnoddau y penderfyniadau hynny;
- Adolygu trefniadau cymorth o ddechrau'r broses i'r diwedd ar gyfer pwyllgorau;
- Ein dulliau cyfathrebu mewnol ac allanol a sut rydym yn darparu adnoddau ar gyfer hyn.

Datblygu dealltwriaeth gyffredin

Y thema newid strategol olaf sy'n dod i'r amlwg o'r adolygiad yw datblygu dealltwriaeth gyffredin o ddiben a swyddogaethau Gwasanaethau'r Comisiwn, er mwyn sicrhau:

- dealltwriaeth glir o gyfrifoldebau ar draws timau yn fewnol a chydag Aelodau, eu swyddfeydd a rhanddeiliaid eraill;
- disgwyliadau o'r pwyntiau dylanwad pwysig i gael eu rheoli o fewn cyd-destun blaenoriaethau'r Comisiwn;
- Datblygu ethos un sefydliad gan sicrhau ymdeimlad cyffredin o berchnogaeth a chyfrifoldeb.

Gall diffyg dealltwriaeth glir o rolau a chyfrifoldebau newidiol gwasanaethau'r Comisiwn arwain at aneffeithlonrwydd yn fewnol a rhwng Aelodau, eu swyddfeydd a'r timau mewnol hyn.

Nododd staff cymorth Aelodau nad ydynt yn gwbl ymwybodol o rolau rhai o'r timau yn y Comisiwn. Awgrymwyd cael pwyntiau cyswllt 'siop un stop' a fyddai'n arbed amser i Aelodau Cynulliad a'u staff yn lle gorfod cysylltu â sawl adran am faterion tebyg.

Mae gwasanaethau sydd wedi'u cynllunio o amgylch defnyddwyr a'u hanghenion yn fwy cost effeithiol gan helpu mwy o bobl i gael y canlyniad gorau i'w hunain ac i'r Cynulliad. Dywedodd staff cymorth Aelodau y siaradwyd â nhw eu bod wir yn gwerthfawrogi cael eu cynnwys yng nghyfnod cynllunio gwasanaethau a gallu trafod beth sydd ei angen arnynt gyda staff y Comisiwn sy'n gyfrifol am ddarparu gwasanaethau. Nodwyd ym mhob achos bod ymgysylltu'n gynnar wedi arwain at ganlyniadau gwell iddyn nhw a'r Aelodau.

Bydd gwella eglurder cyfrifoldebau, llwybrau clir yn ein gwaith cynllunio a blaenoriaethau clir yn hybu diwylliant 'un sefydliad' y Cynulliad. Bydd camau pellach i wella dulliau cyfathrebu â staff, rhannu gwerthoedd sefydliadol a grymuso'r bobl gywir i wneud penderfyniadau o fewn cyd-destun ein blaenoriaethau yn gwella'r diwylliant hwn.

Adolygiad Capasiti

Can Gweithredu 6

Byddwn yn cymryd camau i wella dulliau cyfathrebu â staff a rhanddeiliaid eraill. Cyfathrebu ac atgyfnerthu cyfrifoldebau timau a grymuso'r bobl gywir i wneud penderfyniadau o fewn cyd-destun cyfres glir o flaenoriaethau.

Bydd cwblhau'r camau hyn yn helpu i gyfrannu at well undod pwrpas a chyfeiriad ar draws y sefydliad gan fod yn sylfaen ar gyfer yr heriau sydd o'n blaenau.

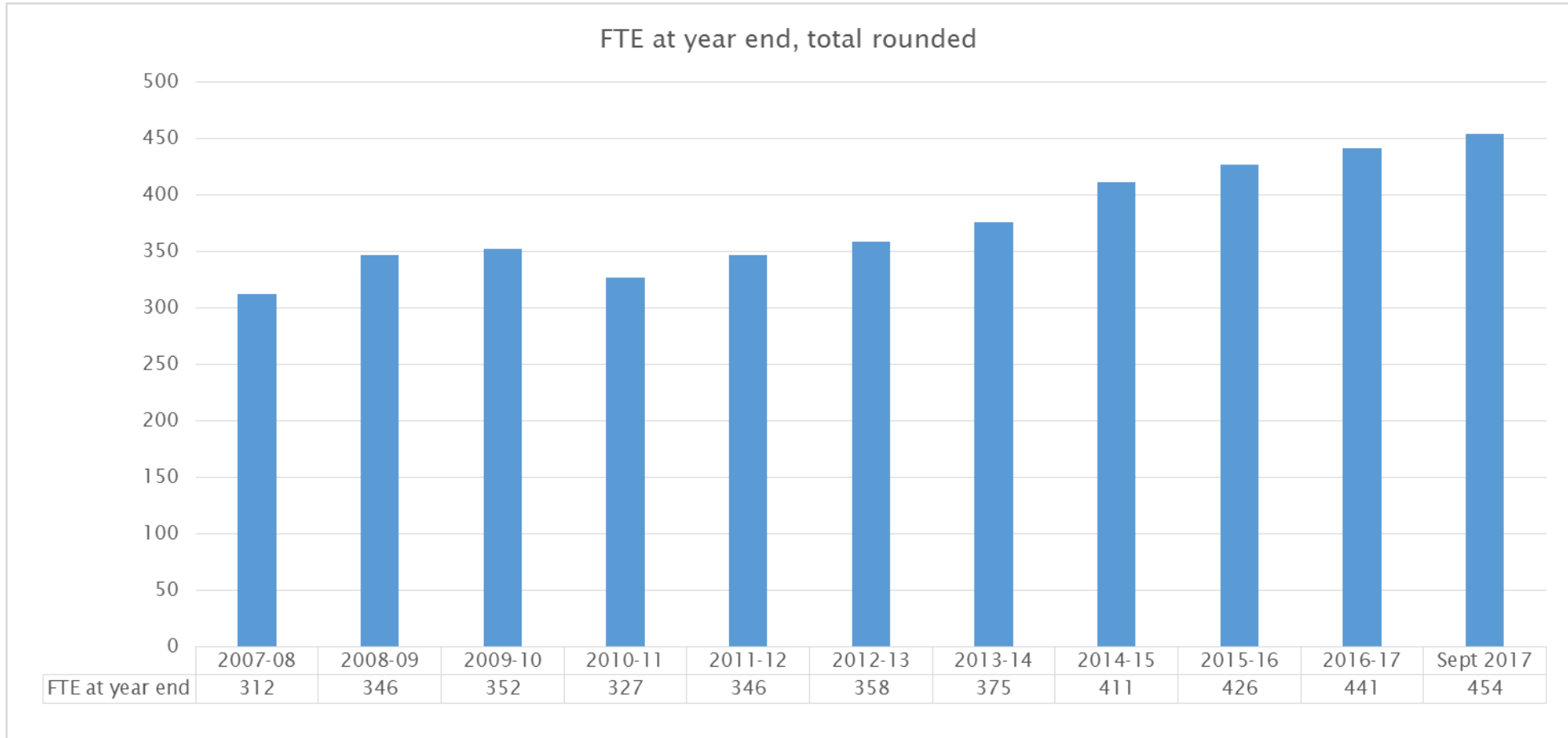
Camau Nesaf

Yn ystod cam nesaf yr Adolygiad Capasiti, byddwn yn datblygu ein dulliau i gyflawni'r heriau nesaf, y mae nifer ohonynt yn aneglur ar hyn o bryd, fel effaith Brexit a diwygio etholiadol posibl.

Bydd y Grŵp Llywio yn cael ei gadeirio gan y Cyfarwyddwr Adnoddau a bydd yr aelodaeth yn dod o bob rhan o Gomisiwn y Cynulliad. Erbyn mis Mai 2018, bydd gan y Grŵp Llywio gynllun ar waith i ddatblygu prif elfennau'r gwaith. Bydd y Grŵp yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd i'r Comisiwn.

Adolygiad Capasiti

Atodiad A. Cyfwerth ag Amser Llawn Comisiwn y Cynulliad 2007 i 2017

FTE ar Ddiwedd Blwyddyn yn ôl Gwasanaeth (wedi talgrynnu)

Adolygiad Capasiti

Gwasanaeth	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	Sept 2017
CAMS	21	24	25	33	27	17	33	36	39	32	32
Cyfreithiol	7	8	9	9	10	9	12	12	12	13	14
Adnoddau Dynol	19	24	24	14	12	22	32	28	26	31	29
EFM	27	31	32	29	25	28	25	26	29	28	30
Cyllid	20	19	16	15	15	16	12	16	16	12	13
TGCh	13	17	17	14	18	17	20	37	41	43	43
Ymchwil	33	37	35	33	35	35	33	36	38	40	40
CCS	20	25	26	23	22	23	17	20	22	24	23
TRS	33	34	34	33	37	36	38	37	40	42	44
PLCS	26	28	28	25	25	25	26	28	27	33	32
Cyfathrebu	38	43	27	31	25	25	25	23	23	23	27
Diogelwch	56	56	59	49	59	60	58	61	61	66	65
Llywodraethu ac Archwilio					14*	17	13	14	13	14	14
Uned Gydgyssylltu							4	5	6	6	6
FoH / PAVVS			21"	19	23	26	23	24	24	23	26
STS							4	8	9	10	14
Cyfanswm	312	346	352	327	346	358	375	411	426	441	454

*rhan o'r uned gorfforaethol yn CAMS o'r blaen

#wedi'i grwpio â Chyfathrebu o'r blaen

Adolygiad Capasiti

Atodiad B. Meincnodi Seneddau Dwyieithog:

Cymharu Gwasanaethau Cofnodi, Cyfieithu a Chyfieithu ar y Pryd, Rhagfyr 2017

Sefydliad	Aelodau	Gwasanaethau dwyieithog	Adnoddau
Cynulliad Cenedlaethol Cymru	60	<ul style="list-style-type: none"> – Cymraeg a Saesneg dwyieithog (y ddwy yn leithoedd Swyddogol o dan Ddeddf 2012) – Dogfennau gweithdrefnol cyhoeddedig ar gael yn y ddwy iaith ar yr un pryd – Holl Fusnes y Cynulliad yn cael ei gyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg a chyfieithu ar y pryd ar gael mewn digwyddiadau ar gais – Holl ddogfennau mewnol a phreifat ar gael yn y dewis iaith – Cofnod y Cyfarfod Llawn yn gwbl ddwyieithog – Trawsgrifiadau Pwyllgor yn yr iaith y siaredir gyda chyfraniadau Cymraeg yn cael eu cyfieithu – Gwefan cwbl ddwyieithog – Systemau meddalwedd â rhyngwynebau dwyieithog lle y bo'n ymarferol. 	<ul style="list-style-type: none"> – Cymysgedd o staff arbenigol ac aml-sgil yn gallu gweithio ar draws un neu fwy arbenigedd. 47 o swyddi sefydliad wedi'u rhannu fel a ganlyn: <ul style="list-style-type: none"> ○ 9 Rheolwr, Cynllun leithoedd Swyddogol a swyddi datblygu sgiliau Cymraeg ○ 16 Golygydd ○ 7 Golygydd / Cyfieithydd ○ 1 Uwch-gyfieithydd ar y pryd ○ 6 Golygydd/ Cyfieithydd / Cyfieithydd ar y pryd ○ 8 Cyfieithydd – Yn ogystal, mae cyfieithu cofnod llawn y Cyfarfod Llawn yn cael ei rhoi allan ar gontract am gost o tua £180k y flwyddyn

Adolygiad Capasiti

Sefydliad	Aelodau	Gwasanaethau dwyieithog	Adnoddau
Senedd yr Alban	129	<ul style="list-style-type: none"> – Iaith y gwaith yw Saesneg, mae Corff Corfforaethol Seneddol yr Alban (SPCB) o dan ddyletswydd gyfreithiol i wneud a datblygu darpariaeth Gaeleg. – Gellir defnyddio Gaeleg mewn trafodion seneddol ar ôl rhoi rhybudd a darperir cyfieithu ar y pryd. Mae'r Cofnod Swyddogol yn yr iaith y siaredir gyda thrawsgrifiad o gyfieithu ar y pryd Saesneg ar gyfer unrhyw Gaeleg a siaredir. – Gwefan dwyieithog (ar y cyfan) 	<ul style="list-style-type: none"> – Cofnod Swyddogol: Gofynnwyd am nifer y staff a swm y gyllideb gan fod data meincnodi wedi'i ddarparu ar lefel cyfarwyddiaeth – 1 x Swyddog Datblygu Gaeleg cywerth ag amser llawn – Darperir gwasanaethau cyfieithu a chyfieithu ar y pryd drwy ddau gontract allanol sy'n cyfateb i tua £105k y flwyddyn
Cynulliad Deddfwriaethol Ontario	107	<ul style="list-style-type: none"> – Saesneg a Ffrangeg – Cofnod Swyddogol yn yr iaith a siaredir yn unig, ni chaiff ei gyfieithu – Darperir cyfieithu ar y pryd ar gyfer cyfarfodydd y Tŷ a pwyllgorau sy'n cael eu darlledu – Dogfennau'r Tŷ (e.e. Pleidleisiau a Thrafodion, Gorchmynion a Hysbysiadau) ar gael yn Saesneg a Ffrangeg a ddarperir gan wasanaethau cyfieithu arbenigol – Gwefan cwbl ddwyieithog 	<ul style="list-style-type: none"> – Staff cofnodi: 21 amser llawn a 6 ar alwad, cymysgedd o Saesneg yn unig a siaradwyr Saesneg / Ffrangeg – Staff cyfieithu ar y pryd: 6 amser llawn yn ogystal â chyfieithwyr ar y pryd llawrydd fel y bo angen – Nid yw nifer y staff cyfieithu a'r costau ar gael

Adolygiad Capasiti

Sefydliad	Aelodau	Gwasanaethau dwyieithog	Adnoddau
Tŷ'r Cyffredin Canada	334	<ul style="list-style-type: none"> – Saesneg a Ffrangeg Dwyieithog – Caiff cofnod Pwyllgorau a Chyfarfod Llawn a'r holl ddogfennau gweithdrefnol eu cyhoeddi yn y ddwy iaith – Gwefan cwbl ddwyieithog 	<ul style="list-style-type: none"> – Tua 160 o weithwyr (75% yn rhan amser) yn cynnwys cofnodi a chyfieithu ar y pryd. – Caiff yr holl waith cyfieithu ei wneud gan Swyddfa Gyfieithu ar wahân nad yw'n rhan o'r Tŷ Cyffredin. Staff y Swyddfa Gyfieithu: <ul style="list-style-type: none"> ○ 43 (41 cyfieithydd + 2 gweinyddol) ar gyfer Hansard (Cofnod y Cyfarfod Llawn) ○ 33 (31 cyfieithydd + 2 gweinyddol) ar gyfer trafodion Pwyllgorau ○ 41 (35 cyfieithydd + 6 gweinyddol) ar gyfer Dogfennau (heblaw am unrhyw ddogfennau sy'n deillio o'r Senedd – adroddiadau pwyllgorau, llythyrau, adroddiadau ariannol, polisiau, memos mewnol, ac ati)

Adolygiad Capasiti